



Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Kandidatexamen i omvårdnad
VT 2021

Sjuksköterskestudenters erfarenheter av handledarens bemötande under VFU

- Påverkan på studenternas lärande
inom omvårdnad.

En litteraturöversikt

Dilan Demirci & Jingwen Lundblad

Författare

Dilan Demirci och Jingwen Lundblad

Titel

Sjuksköterskestudenternas erfarenheter av handledarens bemötande under VFU
- påverkan på studenternas lärande inom omvårdnad.

Engelsk titel

The nursing students' experiences of the supervisor's treatment during clinical practice— impact on the students' learning in nursing.

Handledare

Anna Pålsson

Examinator

Marie Nilsson

Sammanfattning

Bakgrund: Under VFU- perioder kan studenternas lärande påverkas både positivt och negativt, den handledande sjuksköterskan är en viktig faktor som avgör kvaliteten på studenternas lärande. Tidigare forskning har framkommit att sjuksköterskestudenternas upplevelser av lärandet påverkas på olika sätt av relationen med handledaren, därav vore det intressant att fördjupa förståelsen för hur sjuksköterskestudenter upplever att handledarens bemötande påverkar deras lärande i omvårdnad.

Syfte: Att beskriva hur sjuksköterskestudenters erfarenheter av handledarens bemötande under VFU påverkar deras lärande inom omvårdnad.

Metod: En litteraturoversikt som bygger på tio kvalitativa vetenskapliga artiklar som publicerades mellan 2001–2021. Artiklarna granskades med hjälp av Högskolan Kristianstad granskningsmallen och analyserades enligt Fribergs femstegsmodell.

Resultat: Resultatdelen är indelad i fyra huvudkategorier och sju underkategorier. De huvudkategorierna innefattar *Handledarens respektfulla bemötande bidrar till ökad initiativtagande hos studenterna*, *Handledarens omhändertagande och stöd underlättar studenternas inläring upplevelser*, *Handledarens bemötande som ger studenterna ökad motivation till lärandet* och *Handledarens bemötande som försvårar studenternas inläring upplevelser*.

Diskussion: Studien visade att handledarens bemötande under VFU påverkade studenternas lärande både negativt och positivt. Negativa erfarenheter speglades i exempelvis handledarens särbehandling och otillräckligt stöd som ledde till att studenterna inte kände sig trygga i rollen som sjuksköterska. Positiva erfarenheter som handledarens stöd, respektfullt bemötande, omhändertagande bidrog till ökad självförtroende och självständighet i studenternas lärande.

Sökord

Sjuksköterskestudenter, erfarenheter, klinisk praktik, handledare/handledarskap, lärande.

Innehåll

Inledning	5
Bakgrund	5
Bemötande inom omvårdnaden	5
Bemötande som VFU-handledare	6
VFU	8
Omvårdnad- sjuksköterskans ansvarsområde	8
Syfte	9
Metod	9
Design	9
Sökvägar och Urval	10
Granskning och Analys	12
Etiska överväganden	12
Förförståelse	13
Resultat	14
Handledarens respektfulla bemötande bidrar till ökad initiativtagande hos studenterna	15
Ett jämlikt förhållande stärker studenternas självförtroende i lärandet	15
Handledarens förtroende ökar studenternas självständighet i omvårdnaden	16
Handledarens omhändertagande och stöd underlättar studenternas inlärningsupplevelser	16
Handledarens bemötande som ger studenterna ökad motivation till lärandet	18
Studenternas erfarenheter av att få positiv återkoppling	18
Studenternas erfarenheter av att se handledaren som en förebild	19
Handledarens bemötande som försvårar studenternas inlärningsupplevelser	19
Erfarenheter av att ha en ointresserad handledare	20

Studenternas erfarenheter av att bli nedvärderad	21
Studenternas erfarenheter av att bli "ett extra par händer"	22
Diskussion	23
Metoddiskussion	23
Resultatdiskussion	25
Slutsats	29
Referenser	31
Sökschemat	38
Artikelöversikter	Bilaga 2

Inledning

I sjuksköterskeutbildningen ingår verksamhetsförlagd utbildning (VFU) som kompletterar den teoretiska kunskapen. Under VFU-perioder kan studenternas lärande påverkas både positivt och negativt, den handledande sjuksköterskan är en viktig faktor som avgör kvaliteten på studenternas lärande. Enligt Taylor (2008, refererad i Bengtsson et al., 2011) har handledande sjuksköterskor en central roll att stödja studenten till att nå lärandemålen under VFU. Rodríguez-García et al. (2021) beskrev att sjuksköterskestudenternas tillfredsställelse med VFU-perioden berodde till stor del på relationen med handledaren. Den positiva erfarenheten av VFU har även gett studenterna idén att återvända till praktikplatsen och arbeta med den snälla handledaren efter examen. Honkavuo (2020) beskrev däremot att ett dåligt förhållande mellan två parterna hämmade etableringen av en effektiv pedagogisk atmosfär, studenterna blev sårbara och hamnade i en underordnad position, vilket orsakade en negativ inverkan på studenternas upplevelser av praktiken. I samtliga studier framkom det att sjuksköterskestudenternas upplevelser av lärandet påverkas på olika sätt av relationen med handledaren, därav vore det intressant att fördjupa förståelsen för hur sjuksköterskestudenter upplever att handledarens bemötande påverkar deras lärande i omvårdnad.

Bakgrund

Bemötande inom omvårdnaden

Fossum (2019) beskriver att bemötande uppfattas som ett relativt abstrakt begrepp som kan ha många olika betydelser. Ordet oftast översätts till engelska med "relationship", "approach" och "interaction". Bemötande kan handla om hur samtal utförs, om kroppsspråk och till och med ögonkontakt. Ett respektfullt och gott bemötande bygger på exempelvis vänlighet, artighet, hjälpsamhet samt värme och engagemang (Fossum, 2019).

Enligt Fossum (2019) är bemötande centralt inom omvårdnaden, eftersom begreppet handlar även om människosyn och indirekt på vilket sätt vården utförs. Omvårdnadens kvalitet uppfattas som hög när patienter och närstående behandlas med respekt och värdighet, som vårdpersonalen är det viktigt att alltid sträva efter en god vårdrelation med patienter och deras omgivning. Ett felaktigt bemötande av vårdpersonalen är en avgörande faktor som påverkar patienter och närståendes tillfredsställelse med omvårdnadens kvalitet (Fossum, 2019). För att kunna uppnå det bästa möjliga resultat för patientens behandling samt omvårdnad krävs ett ständigt samarbete mellan sjuksköterskor och andra vårdpersonal, ett gott förhållande mellan medarbetare är hörnstenen i samarbetet.

Schön Persson et al. (2018) beskriver att en god relation mellan kollegorna kan bidra till känsla av tillhörighet, vilket tolkades som en förbättring av välbefinnandet på arbetsplatsen. Förutsättningar för tillhörighet består av respekt, tillit, ömsesidigt ansvar och samarbete. Deltagande sjuksköterskorna beskriver att en god relation mellan kollegorna inkluderar även ett öppet klimat, att lyssna på varandra samt att våga uttrycka sina känslor utan att bli dömd. Ett fungerande förhållande och gott samarbete mellan vårdpersonalen bidrar till en positiv atmosfär på vårdavdelningen, som sedan i sin tur överförs till patienterna som vårdas på avdelningen. Den positiva inställningen av sjuksköterskorna gav även en positiv inverkan på omvårdnadens kvalitet (Schön Persson, et al., 2018).

Bemötandet inom omvårdnaden handlar inte sålunda enbart om relationen mellan vårdpersonal och patient samt mellan kollegor, utan även mellan handledande sjuksköterska och student.

Bemötande som VFU-handledare

Under den verksamhetsförlagda utbildningen blir studenterna tilldelad en klinisk handledare som är legitimerad sjuksköterska. Pedagogik är en av sjuksköterskans kompetens, vilket innebär att en legitimerad sjuksköterska ska kunna handleda både på individ- och gruppnivå.

Sjuksköterskan ska kunna undervisa patienter, närstående och handleda sina kollegor och sjuksköterskestudenter (Svensk sjuksköterskeförening, 2017b). Som VFU-handledaren handlar pedagogik också om att erbjuda tillräckligt stöd och hjälp, därmed bidrar det till utveckling av studenters förmåga att använda teoretiska kunskaper i det dagliga arbetet (Svensk sjuksköterskeförening, 2017b). Hök och Lindström Kjellberg (2020) beskriver att ett personcentrerat pedagogiskt förhållningssätt handlar om att uppfatta sina medmänniskor som aktivt kunskapsskapande och kvalificerade personer, därefter justeras förhållningssättet för att kunna stödja deras utveckling. Dialogen anses som central i det personcentrerade lärandet och skapar även en ömsesidig relation mellan handledaren och studenten. Dialogpedagogiken har som utgångspunkt att två parter har ett jämlikt förhållande, men med olika kunskaper och erfarenheter (Hök & Lindström Kjellberg, 2020).

Handledaren fungerar även som facilitator som har uppgift att frigöra studentens egna resurser att inhämta kunskaper samt stödjer personen till att uppnå sitt önskade mål. En facilitator ska inte styra eller överta arbetet ifrån den lärande, utan fungerar snarare som en likvärdig kamrat (Hök & Lindström Kjellberg, 2020). Tingström (2014) förklarar att alla har olika förutsättningar att ta till sig nya saker och förmågan att lära sig ökas när det finns motivation. Som handledare är det därför viktigt att skapa en trevlig miljö för lärande, vara uppmärksam på studentens utveckling och feedback ska ges kontinuerligt för att stärka personens självförtroende (Tingström, 2014).

I en basal mening behöver alla sjuksköterskor handledningskompetens och dessutom behöver de färdigheter som motsvarar kursernas krav och lärandemål.Handledningsbehovet är egentligen större än för bara studenter. Nyanställda sjukvårdspersonal behöver lika mycket handledning som studenter gör, därför är det viktigt att se till att alla blivande handledare har gått på handledarutbildning och har förmåga att bemöta alla studerande med ett pedagogiskt förhållningssätt (Vårdgivare Skåne, 2016).

VFU

För att bidra till en positiv utveckling i studenternas professionella kompetens ska VFU-perioder präglas av en god arbetsmiljö, professionalitet samt ett gott bemötande från deras medarbetare (Vårdförbundet, 2016). Verksamhetsförlagd utbildning är en viktig del av utbildningen till exempelvis läkare, biomedicinsk och sjuksköterska (Vårdförbundet, 2016). Syftet till den verksamhetsförlagda utbildningen är att få studenterna träna på kommande praktiska arbetsuppgifter och att utöva teoretiska kunskaper inom sina huvudområden (Vårdförbundet, 2016). VFU-platserna inom sjuksköterskeprogrammet är förlagda till olika kliniska verksamheter inom primär- och slutenvård eller omsorg. Under VFU:n ska sjuksköterskestudenter även ha förståelse för hur forskningar med beprövad erfarenhet påverkar patientens säkerhet och omvårdnadens kvalitet (Högskolan Kristianstad, 2020).

Omvårdnad - sjuksköterskans ansvarsområde

Under VFU-perioden har sjuksköterskestudenter möjligheter att förbättra deras praktiska förmågor inom omvårdnad samt att utveckla en helhetssyn på patienter. Omvårdnad är sjuksköterskans huvudområde. Omvårdnad har en humanistisk människosyn som grund, vilket innebär att människan ska ses som en helhet som består av kropp, ande och själ (Willman, 2014). Enligt Svensk sjuksköterskeförening (2014) kan begreppet omvårdnad beskrivas som en profession, men även som ett forskning- och kunskapsområde som undervisas som ett akademiskt ämne för sjuksköterskestudenter.

Sjuksköterskan ska arbeta utifrån ett humanistiskt synsätt där patientens fysiska och psykologiska behov tillgodoses med empati och respekt. Omvårdnaden ska vara personcentrerad, det handlar om att lära känna personen som en unik individ (Willman, 2014). Personcentrerad vård innebär även att stöd och hjälp ska vara baserad på den enskilda personens önsknings och förutsättningar (Svensk sjuksköterskeförening, 2014). Meleis (2011, refererad i Jakobsson Ung & Lützén, 2014) förklarar att omvårdnadsdisciplinen innefattar allt det som sjuksköterskor är involverad i, såsom vårdarbete, administration samt undervisning.

Dagens stressiga vårdmiljö lägger höga fysiska och psykiska krav på sjuksköterskor, vilket gör det svårare för sjuksköterskor att lägga lika mycket tid samt energi på att handleda studenter (Bengtsson et al., 2011).

Bengtsson et al. (2011) betonar att det inte är enkelt för sjuksköterskor att sträva efter en personcentrerad vård och samtidigt handleda en student, det upplevs både som stress och brist på tid. Tidspressen leder till att vissa handledande sjuksköterskor påskyndar studenten att bli klar snabbare eller att studenten bara får följa med efter dem, vilket kan upplevas som dåligt bemötande för studenten. Reid-Searl och Happell (2011) förklarade att stress betraktades som ett hinder för handledning av sjuksköterskestudenter. Vissa handledande sjuksköterskor var medvetna om studenternas inlärningsbehov, men de valde ändå att utföra omvårdnaden på egen hand eftersom det sparade mycket tid.

Handledares olika förhållningssätt samt attityder gentemot studenter kan leda till olika effekter på studenters lärande och yrkesutveckling, sålunda är det relevant att lyfta upp flera sjuksköterskestudenters erfarenheter för att få en fördjupad förståelse för hur handledares olika bemötande påverkar deras lärande inom omvårdnad.

Syfte

Syftet var att beskriva hur sjuksköterskestudenters erfarenheter av handledarens bemötande under VFU påverkar deras lärande inom omvårdnad.

Metod

Design

Detta arbete är en litteraturöversikt som är baserad på tio kvalitativa vetenskapliga originalartiklar från två databaser. I studien användes kvalitativa artiklar eftersom de skapar en fördjupad förståelse av ett fenomen genom exempelvis intervjuer eller skriftligt material (Segesten, 2017).

De valda kvalitativa artiklar fokuserade på att beskriva studenternas erfarenheter av handledarens bemötande under VFU och hur det påverkar studenternas lärande inom omvårdnad. En litteraturöversikt innebär att sammanställa original artiklarnas resultat och sedan fördjupa kunskapen inom forskningsområdet (Friberg, 2017). Vetenskapliga originalartiklar är enligt Friberg (2017) något som presenterar ny kunskap av ett forskningsarbete för första gången, artiklarna ska ha genomgått granskning och bedömning. Artiklarna ska även vara publicerade i vetenskapliga tidskrifter.

Sökvägar och Urval

I denna litteraturöversikt har databaser Cinahl Complete och PubMed använts, dessa innehåller relevanta vetenskapliga artiklar för vårdvetenskapligt informationssökande. En databas är som ett datahanteringssystem som innehåller mängder av information som blev granskats och sorterats (Östlundh, 2017). Cinahl Complete (Cumulative Index to Nursing and Allied Health Literature) innehåller dokument inom omvårdnad och det finns källor såsom böcker, artiklar och avhandlingar. PubMed består av material från hela det biomedicinska området, som även innehåller artiklar inom omvårdnad (Karlsson, 2017).

På databasen Cinahl Complete gjordes en pilotsökning för att få en översikt av relevant forskning som skulle kunna användas till syftet (Östlundh, 2017). Vid pilotsökningen valdes ut fem begrepp som representerar studiens syfte. Begreppen var "sjuusköterskestudenter", "erfarenheter", "klinisk praktik", "handledare/handledarskap" samt "lärande". Dessa begrepp har översatts till engelska med hjälp av Svensk MeSH, sedan söktes fram de mest relevanta synonymer för att kunna hitta flera sökord och få en bredare sökning. Pilotsökningen gav underlag till en strukturerad sökning eftersom forskningar som gjordes inom området var tillräckligt många.

Två strukturerade sökningar genomfördes i databaserna Cinahl och PubMed för att få fram relevanta artiklar inom forskningsområdet. Sökorden på databasen Cinahl Complete var både ämnesord och fritext. Fritextsökning är den vanligaste sökningsmetod vilket ger en bredare sökning.

Ämnesorden fungerar som en etikett för artikeln, den används för att beskriva innehållet i artikeln. Ämnesordlistan som används i Cinahl Complete kallas Cinahl Headings (Karlsson, 2017). Sökorden som användes på PubMed var MeSH (Medical Subject Headings) -term och fritext. MeSH är den ämnesordlista som används i PubMed och den används för ämnesanalys av biomedicinsk litteratur (Karlsson, 2017). Vid de strukturerade sökningarna som genomfördes på Cinahl Complete och PubMed användes Booleska operatorerna OR och AND. OR används för att öka sensitiviteten i sökningen (Karlsson, 2017), det vill säga att när olika synonymer av ett begrepp söks ihop med hjälp av OR behöver endast en av termerna finnas med i träffen. AND fungerar avgränsade och användes för att binda samman alla sökord från olika sökfält. Trunkering och frassökning användes vid sökningen i Cinahl Complete. Trunkering gör att alla ord som har samma rot kan sökas samtidigt (Karlsson, 2017). I sökningen användes exempelvis *supervis**, eftersom begreppet kan böjas till *supervisor* eller *supervision* som betyder handledare och handledarskap. Frassökning användes för att hålla ihop begrepp såsom ”clinical mentor”. Att använda sig av avgränsningar kan irrelevanta information sorteras bort. Avgränsningar kan även smala ner sökningar som ger för många träffar, vilket ger ökad möjlighet att välja ut artiklar som är av god kvalitet (Östlundh, 2017). Avgränsningar som använts i Cinahl Complete var att artiklarna skulle vara publicerade under senaste 20 åren, skrivna på engelska, peer-reviewed och akademiska tidskrifter. Peer-review är ett sätt att tillförsäkra kvaliteten på artiklarna, vilket innebär att artiklarna har granskats och kontrollerats av andra forskare innan de publiceras (Karlsson, 2017). Avgränsningar som användes i PubMed var att artiklarna ska vara publicerade under senaste 20 åren samt skrivna på engelska.

Efter sökningarna lästes titlar på artiklarna som söktes fram, titlarna som ansågs vara mest relevanta till forskningsområdet valdes ut. Därefter lästes igenom de valda artiklarnas sammanfattningar och artiklarna som svarade bäst på studiens syfte sorterades ut för vidare granskning. Det blev sammanlagt tio artiklar från båda databaserna, två av artiklarna var från Cinahl Complete och åtta artiklar hittades på PubMed.

Granskning och Analys

Artiklarna som har använts granskades med hjälp av Högskolan Kristianstad granskningsmall för kvalitativa artiklar (Blomqvist et al, 2021). Artiklarnas kvalitet granskades av följande fyra begrepp, tillförlitlighet, verifierbarhet, pålitlighet och överförbarhet. Tillförlitlighet innebär att studien svarar på syftet. Verifierbarhet bestäms av om metoden är välskriven, på detta vis kan studien göras om av vilken forskare som helst och får fram ett liknande resultat. Pålitlighet innebär att resultatet trovärdigt och att forskaren har delat med sig sin egen förförståelse. Det är viktigt att forskaren ska vara neutral när en studie görs, därmed påverkas inte resultatet av egna åsikter. Överförbarhet innebär till vilka grupper och situationer studien och dess resultat kan nå ut till, då krävs det en noggrann beskrivning av urval av kontextbeskrivning och deltagarna (Blomqvist et al. 2021). Samtliga artiklar var skrivna på engelska, för att undvika feltolkningar användes ordböcker och lexikon som hjälpmedel. Därefter delade författarna med sig utav varandras uppfattning och besvarade på syftet. Artikelöversikter gjordes på artiklarna som valdes ut från de två databaserna (se bilaga 2).

Analysen gjordes av inspiration från Fribergs (2017) analysmodell, som består utav fem olika steg. Det första steget som användes var att författarna läste artiklarna individuellt för att sedan tillsammans diskutera vars uppfattning om studiernas innehåll. Nästa steg letades fakta som svarade på studiens syfte och därefter skrevs ner i ett dokument. Informationen som tagits ut från artiklarnas resultat delades in i olika kategorier. Det sista steget gick ut på att sammanställa alla underkategorier under huvudkategorierna efter vad som passade in bäst.

Etiska överväganden

Henricson (2017) förklarar att en medvetenhet om egen förförståelse om problemet spelar en viktig roll för hela forskningsprocessen. Författarna har inkluderat artiklarna som svarade på syftet oberoende av vad författarna har för förförståelse eller värderingar. Innan litteraturöversikten genomfördes skrevs förförståelsen ned. Enligt Birkler (2008) ska författarna vara öppna och inte ta med sig de tidigare fördomar eller erfarenheter som kan påverka resultatet, därför bör förförståelsen vara beskriven innan studien påbörjas.

Ett viktigt övervägande är att inte göra skada och att inom en studie vara medveten om hur en studie ska läggas upp samt varför detta görs (Kjellström, 2017). Författarna har inkluderat endast artiklar med etiska övervägande. I denna studie tar författarna hänsyn till att studier har ett samtyckeskrav där deltagarna ger ett godkännande ifall de vill delta. Studierna ska även ha konfidentialitetskravet där deltagarnas personliga uppgifter inte avslöjas till obehöriga, och till sist nyttjandekravet som innebär att all information som samlas in av deltagarna inte används till något annat än forskningsändamål det vill säga att information och material som ges ska behandlas med ärlighet och respekt (Kjellström, 2017).

En god medicinsk forskning bör genomföras utan fusk och falskhet enligt riktlinjer från Vetenskapsrådet. Därför är det viktigt att tänka på etiska överväganden innan en litteraturstudie skrivs (Kjellström, 2017). Anti-plagiat försäkran lämnades in innan litteraturstudien påbörjades.

Förförståelse

Vi har under vår utbildning varit ute på tre olika praktikplatser som har påverkat vårt lärande både positivt och negativt.Handledarens bemötande och förhållningssätt till studenter spelar en avgörande roll. Ett dåligt bemötande från handledaren gjorde att vi inte vågade ställa frågor till handledaren, men i stället så försökte vi att lösa problemet på egen hand. Vi blev mer självständiga men samtidigt så önskade vi handledarens beröm och bekräftelse, vilket kan förstärka självförtroendet i rollen som sjuksköterska. Vi har även haft handledare som var väldigt snälla och omtänksamma. Vi kände oss som hemma vilket ledde till att vi inte behövde vara modiga för att ta ställning till något som anses vara svårt, det har påverkat vårt lärande negativt.

Resultat

Resultatet bygger på tio vetenskapliga artiklar. Studierna genomfördes i Finland (2) Hong Kong (1), Storbritannien (4), Sverige (2) och Turkiet (1) mellan 2001–2020. Samtliga artiklar har belyst sjuksköterskestudenternas erfarenheter av handledarens bemötande under den verksamhetsförlagda utbildningen och hur det har påverkat deras lärande i omvårdnaden. Studierna utgick huvudsakligen från sjuksköterskestudenternas perspektiv, dock vissa artiklar inkluderade även handledande sjuksköterskornas synsätt. I denna studie kommer endast sjuksköterskestudenternas erfarenheter lyftas fram. Efter att ha genomfört analys av resultaten delades dem in i fyra huvudkategorier, *Handledarens respektfulla bemötande bidrar till ökad initiativtagande hos studenterna*, *Handledarens omhändertagande och stöd underlättar studenternas inlärningsupplevelser*, *Handledarens bemötande som ger studenterna ökad motivation till lärandet* och *Handledarens bemötande som försvårar studenternas inlärningsupplevelser* (Se figur 1).



Figur 1

Handledarens respektfulla bemötande bidrar till ökad initiativtagande hos studenterna

Studenternas initiativtagande ökar när de behandlas med respekt och förtroende.

Studenterna tar initiativ till att visa deras förmågor och svagheter så att handledaren är medveten om vad studenterna ska utvecklas i. Den ömsesidiga relationen mellan två parterna ger även studenterna ökad självständighet, vilket gör att studenterna tar ökat initiativ till att ta ansvar för egna patienter och vårdar patienterna på egen hand.

Området delats upp i två subkategorier: *ett jämlikt förhållande stärker studenternas självförtroende i lärandet* och *handledarens förtroende ökar studenternas självständighet i omvårdnaden*.

Ett jämlikt förhållande stärker studenternas självförtroende i lärandet

Erfarenheter av ett jämlikt och respektfullt bemötande från handledaren ökar studenternas självförtroende i lärandet inom omvårdnaden. Jämlikhet och respekt är två viktiga utgångspunkter för att kunna bygga en ömsesidig relation och ett gott samarbete mellan student och handledare. Det jämlika förhållandet kan dock återspeglas i små saker. Bradbury-Jones et al. (2011) och Kaihlanen et al. (2013) beskrev i studierna att studenterna uppskattade att bli kallad för deras riktiga namn, denna erfarenhet fick studenten att känna att han ansågs vara en del av arbetsgruppen. Jämlikhet och respekt handlade också om att bli behandlad på samma sätt som andra vårdpersonalen.

Bradbury-Jones et al. (2011) förklarade vidare att studenterna som blev uppskattad som teammedlem kände sig bemyndigad, denna känsla gav studenterna mod att dela med sig egna uppfattningar samt idéer angående patienternas omvårdnadsåtgärder. Löfmark och Wikblad (2001) kom fram till liknande resultat, forskarna beskrev att den ömsesidiga relationen bidrog till ökat självförtroende hos studenterna, vilket gav dem mod att öppna sig själva, ställa flera frågor samt att våga visa sina svagheter. Studenternas erfarenhet var att det påverkade deras lärande positivt eftersom handledaren fick en inblick på studenternas förmågor samt områden som de behövde utvecklas i och kunde därefter anpassa undervisningarna enligt studenternas inlärningsbehov.

Handledarens förtroende ökar studenternas självständighet i omvårdnaden

Erfarenheter av att bli betrodd och tilldelad ett ansvar ger studenterna ökat självförtroende av att de kan klara av utmaningar som kan uppstå under praktiken och även i framtidsarbetet. Erfarenheter av att få arbeta självständigt och vårda egna patienter bidrar till ökad initiativtagande hos studenterna och det förbättrar även studenternas kännedom om sina patienter. För att kunna börja vårda egna patienter krävs handledarens förtroende och medvetenhet om studenters kunskaper och praktiska färdigheter.

Hellström- Hyson et al. (2012) förklarade att studenterna som praktiserade på en studentavdelning upplevde att de blev ”tvungna” av handledaren att ta eget ansvar. Denna typ av ”tvång” har dock upplevts som en positiv stress enligt studenterna, vilket hjälpte dem att utveckla deras självständighet inom omvårdnaden. Genom att arbeta självständigt lärde studenterna att bilda en helhetsbild av patienterna, de följde patienterna hela dagen och fick därmed en djupare förståelse för patienternas tillstånd samt möjligheter. Erfarenheten av att arbeta självständigt hjälpte sistaårs sjuksköterskestudenterna att vara oberoende av handledaren, vilket innebar att studenterna fick prioritera och fatta egna beslut när det gällde patienternas omvårdnad (Hellström- Hyson, et al., 2012).

Handledarens omhändertagande och stöd underlättar studenternas inlärningsupplevelser

En omhändertagande och stödjande handledare ger studenterna en känsla av trygghet, vilket underlättar lärandet genom att få studenterna känna att de har förmåga att klara av de kommande utmaningarna. Att börja praktisera på ett nytt ställe kan även upplevas som skrämmande för många studenter. Erfarenheter av att bli omhändertagen som student underlättar även studenternas första dagar på den främmande avdelningen. Tang och Chan (2019) beskrev att studenterna som kände sig omhändertagna uppgav att de fick mycket uppmärksamhet från deras handledare. Studenterna fick utförligt information om avdelningsrutiner, datorsystemet och även andra detaljer om avdelningen. Tillräcklig uppmärksamhet och omhändertagande från handledaren bidrog till ökad trygghet hos studenterna, det har även hjälpt dem att undvika onödiga misstag i omvårdnadsarbetet. Att bli sedd som en lärling underlättar inlärningsupplevelser hos många studenter.

För att detta skulle ske krävs framför allt handledarens förmåga att känna till studenternas inlärningsbehov och deras färdigheter (Bradbury-Jones, et al., 2011). En sjuksköterskestudent har under praktiken beskrivit sin upplevelse på följande sätt:

She [mentor] involved me with everything...she gave me things to do that I was competent to do and she kept me busy and kept me involved. She was excellent. She took time explaining things to me...nothing was too much trouble for her...she looked like she really enjoyed having students. (Bradbury-Jones, et al., 2011, s.369)

Även erfarenheter av att få tillräckligt mycket emotionellt stöd och vägledning ger studenterna ökad trygghet i att utföra omvårdnadsåtgärder, det ger även en positiv inverkan på studenternas lärande samt professionella utveckling. Empati anses som en nödvändig egenskap av handledare. Handledarens empati bidrar till effektivare kommunikation och förbättrad relation mellan två parterna, som i sin tur hjälper studenterna att våga uttrycka sina bekymmer eller svårigheter relaterad till lärandet under praktiken. Heinonen et al. (2019) och Thomson et al. (2017) förklarade att i utmanande situationer sågs handledaren som en ”bakvägg” eller ”skyddsnät” för sjuksköterskestudenterna. Många av deltagande studenterna önskade att få öva på omvårdnadsuppgifter på egen hand, samtidigt ville de ändå ha handledaren bredvid som den huvudansvariga personen. Studenterna var medvetna om att handledaren skulle agera ifall de gjorde något fel. Erfarenheter av handledarens närvaro och vägledning gav studenterna ökad trygghet och säkerhet i att utföra omvårdnadsåtgärder, vilket förbättrade både studenternas kliniskt lärande och patientsäkerhet (Heinonen et al., 2019; Thomson et al., 2017). Precis som följande studenten berättade om:

“If you think that you would not be the problem, then the role of the teacher is very important, as they act as a mediator and will intervene if the situation arises”
(Heinonen et al., 2019, s.3).

Handledarens bemötande som ger studenterna ökad motivation till lärandet

Motivation är en viktig faktor till studenternas utveckling i omvårdnadslärandet. Studenterna blir motiverad när handledaren ger bekräftelser och beröm. Dock kan motivationen ges av handledaren på ett omedvetet sätt, detta innebär att studenterna blir motiverad av handledarens professionella handlingar och ser därför upp till handledaren. Området delats upp i två subkategorier: *studenternas erfarenheter av att få positiv återkoppling* och *erfarenheter av att se handledaren som en förebild*.

Studenternas erfarenheter av att få positiv återkoppling

Studenternas lärande påverkas även positivt av att få kontinuerlig återkoppling samt utvärdering. Positiva återkopplingar och utvärderingar anses som en drivkraft som motiverar studenterna till att fortsätta engagera sig i lärandet i omvårdnaden. Att få återkopplingar och utvärderingar är lika viktig för sistaårs-sjuksköterskestudenter, vilket i sin tur bidrar till ökat självförtroende och förbereder studenterna inför den kommande yrkesrollen.

Elcigil och Yildirim Sari (2008) beskrev att studenterna önskade att bli uppmuntrad och uppskattad av handledaren, en deltagande student berättade att hen blev mer entusiastisk i lärandet när hen fick handledarens uppskattning. Heinonen et al. (2019) kom fram till att utvärderingen ansågs som en guide för studenterna, vilket hjälpte studenterna att överväga hur de kunde utveckla sig under den återstående tiden på praktikplatsen. Utvärderingen har även bidragit till ökad möjlighet för studenterna att uppnå sina lärandemål. Erfarenheter av att få positiv återkoppling värderades särskilt viktigt för studenterna som hade den sista kliniska praktiken, eftersom det betraktades som studenternas sista chans att förbättra sina kliniska färdigheter (Thomson, et al., 2017). Positiva kommentarer från handledaren stärkte även sistaårs studenternas självförtroende i den professionella identiteten (Kaihlänen, et al., 2013). En deltagande student beskrev sin erfarenhet på följande sätt:

...the final clinical practice has great meaning because I feel that it's my last chance to show what kind of nurse I'm going to be. Then the feedback I get from my mentor will have important meaning for how I experience my graduation... (Kaihlänen, et al., 2013,

s.420)

Erfarenheter av att se handledaren som en förebild

Studenterna som blev gott bemötta under praktiken såg deras handledare som en förebild, denna positiva erfarenhet kan i sin tur inspirera och motivera studenterna att utveckla sitt lärande inom det professionella yrket. Tang och Chan (2019) beskrev att många av deltagande studenterna blev väldigt imponerade över handledarens professionella förhållningssätt att hantera olika situationer, trots den stressiga vårdmiljön och en uppmärksamhetssökande student.

En handledare som är professionell, brinner för sitt yrke samt har kompetens inom studentcentrerat handledarskap sågs som en spegel för studenternas professionella identitetsutveckling. Studenterna blev motiverad och därför bestämde sig att bli en god, omtänksam och professionell sjuksköterska precis som deras handledare. En student beskrev sin erfarenhet på följande sätt:

The clinical teacher was really sensitive towards us. Sometimes, when noticing that we were not performing too well, she pulled us aside to see if there was anything she could do to help. I felt that the teacher really cared a lot about us and was really impressed. Given her experience in the field, I believe that she was passionate about what she did and eager to pass the torch on to us students, who are yearning to learn. Her dedication and enthusiasm is something I took home with me. (Tang & Chan, 2019, s.11)

Handledarens bemötande som försvårar studenternas inlärningsupplevelser

Tyvärr fick inte alla studenter en välkomnande attityd från sina handledare. Studenterna som deltog i studierna uppgav att det inte var så många studenter som utvecklade en god relation med sin handledare. Det dåliga förhållandet orsakade ett negativt inflytande på deras inlärningsupplevelse på avdelningen. Denna huvudkategori indelas i tre subkategorier, *erfarenheter av att ha en ointresserad handledare*, *erfarenheter av att bli nedvärderad* och *erfarenheter av att bli "ett extra par händer"*.

Erfarenheter av att ha en ointresserad handledare

En ointresserad handledare lägger inte tillräcklig tid och energi på att handleda sina studenter, bristande stöd i omvårdnadslärandet gör det svårare för studenterna att möta svårigheter som uppstår under VFU-perioden.

Enligt Löfmark och Wikblad (2001) kan handledarens ointresse kännetecknas av bristande förståelse för studenten. Studenterna upplevde att deras handledare var ointresserad av dem och ville därför inte lära känna dem som person. Thomson et al. (2017) och Jack et al. (2017) har kommit fram till liknande resultat, där de upprörda studenterna beskrev att de blev ignorerad och handledarna såg dem som ett extra problem. En student beskrev sin erfarenhet så här:

My second placement was a horrendous experience. My mentor didn't speak to me for the first four weeks. Eventually I asked her if she wanted to be my mentor and she said she did. I found the feedback from her was poor and when I challenged it I was accused of being rude. Some of the placements as a student I felt ignored and very unsupported especially as I had no previous experience in an acute hospital setting. (Jack, et al., 2017, s.933)

Heinonen et al. (2019) betonade att studenterna som inte fick tillräckligt med handledning eller meningsfullt stöd kände sig övergivna på praktikplatsen, vilket ledde till att dessa studenter blev mer benägna att uppleva utmanande situationer under praktiken. Thomson et al. (2017) beskrev att ”jag behöver bara mer stöd” var den typiska påståenden av deltagande studenterna. Studenterna behövde handledarens förståelse och omhändertagande, ibland krävdes det bara att bli frågad om ”Är du okej?” Studenterna berättade även om att de sökte hjälp från sin handledare, men blev ivägskickad till att söka upp frågorna på internet. Studenterna hade väl förståelse för tidspressen på avdelningen, men en av dem berättade att detta har hänt honom/henne under alla kliniska placeringarna (Jack et al., 2017 & Thomson et al.,2017).

Erfarenheter av att bli nedvärderad

Att bli nedvärderad av handledaren får studenterna att tvivla på sina egna förmågor och kunskaper inom omvårdnad, studenterna tycker därmed att de är otillräckliga för att klara av kommande omvårdnadsuppgifter. Detta leder till en negativ inverkan på studenternas lärande, eftersom studenterna inte vågar ta initiativ när det gäller att vårda patienter.

Bradbury- Jones et al. (2011) beskrev att många av deltagande studenterna berättade att deras handledare hade brist förtroende för dem. Vissa handledare kan till och med säga otrevliga saker som fick studenterna att känna sig förnedrade. Studenterna började därför ifrågasätta sina förmågor och det gav en negativ inverkan på både deras självförtroende och lärande. En student uttryckte sina känslor så här:

One woman came in with breathing problems she was in pain and was having difficulty breathing, so she said, 'could you please address everything to my grand-daughter'. So I was asking her grand-daughter the questions and this nurse came in...and started to shout... 'what do you think you're doing? Don't you know anything about communication? Pull a chair up...you're being stupid and if somebody doesn't teach you, you'll never learn will you?' (Bradbury- Jones, et al., 2011, s. 370)

Erfarenheter av att bli nedvärderad kan även återspeglas i att handledaren tar över studenternas arbetsuppgift utan att berätta för dem. Hellström- Hyson et al. (2012) kom fram till att studenterna som inte fick utföra omvårdnad på egen hand upplevde att de hade tappat kontrollen över situationen. Studenterna beskrev hur viktig det var att ha kontroll över deras egna patienter, eftersom det var ju det enda sättet att kunna skapa en helhetsbild av patienternas situation. En del studenter hade även erfarenheter av att bli begränsad av handledaren. Begränsningen ledde till att studenterna inte trodde på sig själva, därmed vågade de inte att ta initiativ trots att de hade förmåga att klara av utmaningarna som uppstod i omvårdnaden (Hellström- Hyson, et al., 2012).

Att inte tas på allvar är ytterligare en negativ erfarenhet som leder till maktlöshet och minskade självkänsla hos studenterna. Löfmark och Wikblad (2001) beskrev att vissa deltagande studenter har stött på situationer där de sågs som barn eller att handledaren skrattade åt deras frågor. Efter dessa otrevliga erfarenheter valde studenterna att inte ställa fler frågor, vilket i sin tur ledde till minskad kommunikation mellan två parterna (Löfmark & Wikblad, 2001).

Erfarenheter av att bli ”ett extra par händer”

Erfarenheter av att bli utnyttjad av handledaren minskar studenternas möjlighet att lära sig nya kunskaper. I studierna framkom det även att en del studenter fick hoppa in på deras lediga dagar och arbetade som extra personal, vilket gav studenterna extra stress. Att utföra arbeten som inte ingår i sjuksköterskerollen förhindrar studenternas professionella utveckling.

Bradbury-Jones et al. (2011) och Jack et al. (2017) har i sina studier kommit fram till att många studenter kände att de användes som ”ett extra par händer” under praktiken. Studenterna utnyttjades som extra personal och inte respekterades för att vara studenter. Brown et al. (2020) beskriver i studien att studenterna upplevde att där var många handledare som var medvetna om deras makt som klinisk bedömare. Studenterna blev tilldelad arbetsuppgifter som inte ens hade någonting med omvårdnad att göra, de fick i stället ta hand om tvätten och städ. Detta har sänkt studenternas inlärningskvalitet kraftigt, eftersom de inte fick spendera tiden på momenten som de borde engagera sig i. Vissa studenter blev även tvungna att arbeta på helgerna trots handledaren var ledig, detta orsakade extra stress för studenterna. Studenterna var glada för att kunna hjälpa till i början, men efter ett tag insåg dom att de inte lärde sig något nytt utan hade en och samma rutin hela tiden. En student beskrev sin erfarenhet på följande sätt:

I felt on most of my placements that student nurses were used as free health care assistants and not given the opportunity to learn what a nurse does. Ward managers, sisters, nurses and HCAs (Healthcare Assistants) need to be told that student nurses are just that, nurses, and not a free pair of hands to do the work of a HCA. (Jack et al, 2020, s.4).

Diskussion

Metoddiskussion

Det finns fyra begrepp som är till hjälp för att bedöma kvaliteten på studien och författarnas sätt att arbeta. Shenton (2004) skriver att de fyra trovärdighets begreppen är *tillförlitlighet, verifierbarhet, överförbarhet och pålitlighet*.

Tillförlitlighet

Tillförlitlighet handlar om att texten överensstämmer med verkligheten. Att se över på det som skulle undersökas i studien har blivit undersökt och att man har besvarat på syftet (Shenton, 2004). Det som stärker tillförlitligheten i studien är att de vetenskapliga artiklarna som valdes ut i studien är från databaserna PudMed och Cinahl Complete.

Dessa databaser har vetenskapliga artiklar som är inriktade inom hälsa, vård och omvårdnad. Genom att använda sig utav dessa databaser så hittar man lämpliga artiklar till studien. Inklusionskriterier som användes vid sökningarna var peer-reviewed, engelskspråkig, publicerade i akademiska tidskrifter samt att artiklarna skulle vara max 20 år gamla. Dessa begränsningar användes på båda databaserna. Genom att använda sig av artiklar som är peer-reviewed får man fram vetenskapligt klassade artiklar vilket stärker pålitligheten (Henricsson, 2017). Trunkering användes för att böja sökorden för att få fram flera relevanta artiklar. Sökorden som användes på databaserna översattes till engelska med hjälp utav svenska Mesh, detta för att få fram relevanta synonymord vid sökningen. I studien har endast artiklar med kvalitativ design använts vilket stärker tillförlitligheten (Friberg, 2017). Artiklarna som har använts är granskade med hjälp av Högskolan Kristianstad granskningsmall för kvalitativa artiklar (Blomqvist et al, 2021). Författarna granskade artiklarna tillsammans vilket stärker tillförlitligheten (Henricson, 2017).

Verifierbarhet

Verifierbarhet handlar om hur väl studien är genomförd. Studiens tillvägagångssätt ska vara väl beskriven för att läsarna ska kunna göra om processen och uppnå samma resultat (Shenton, 2004). I studien framkommer det en tydlig information om genomförandet och metoden för att få fram den relevanta informationen, all information är förstahandskällor och på sökvägar och urval finner man information om hur sökblock skapades, av studien hittar man även bilagor som visar detaljerat om hur sökningen har genomförts.

I början av studien gjordes det en pilotsökning, detta görs för att säkerhetsställa om det finns tillräckligt med information för studiens syfte. Sökningarna utfördes på PubMed och Cinahl Complete databaserna, sökningen gjordes om under arbetet, vilket gav liknande resultat, detta stärker verifierbarheten för kommande läsare som vill utföra sökningen med hjälp utav bilagorna samt metoden. Det gäller att beskrivningen är väl beskriven steg för steg för att läsaren ska få samma resultat, detta stärker verifierbarheten (Shenton, 2014).

Överförbarhet

Överförbarhet är till vilken utsträckning studien och dess resultat, grupp eller situationer man vill nå ut till (Olsson & Sörensen, 2011). Artiklarna som användes i studien är utförda i Sverige, Finland, Hong Kong, Iran, Storbritannien och Turkiet mellan år 2001–2020. Det som stärker överförbarheten att deltagarna i studien är både män och kvinnor samt ålders spridningen, och deltagarnas yrkeserfarenheter. Det som sänker överförbarheten är att artiklarna är utförda i olika länder, eftersom länder har olika förutsättningar och lärosätt kan dessa skiljas åt i sjuksköterskeutbildningen samt sjukvårdssystemet (Shenton, 2014). Denna studie är baserat på sjuksköterskestudenters erfarenheter av handledarens bemötande under VFU påverkar deras lärande inom omvårdnad. Studiens resultat är överförbart i alla vårdsammanhang. Studiens abstraktionsnivå beskrivs som hög, eftersom studien syftar till alla sjuksköterskestudenter som är ute på VFU oavsett termin och avdelning vilket höjer överförbarheten. Detta gör att sjuksköterskestudenter kan relatera egna erfarenheter till studien och på så sätt höjs studiens abstraktionsnivå.

Pålitlighet

Pålitlighet stärks om forskaren har skrivit ner sin egen förförståelse innan studien påbörjats, detta innebär att forskaren är neutral och den egna värderingen inte kommer att påverka resultatet (Shenton, 2004). Studiens resultat ska endast utgå från informationen från artiklarna och inte författarnas åsikter. Författarna har först beskrivit om förförståelsen och därefter påbörjades analysprocessen. Analysen gjordes först enskilt, sedan diskuterades tillsammans eftersom ett objektiva resultat stärker studiens pålitlighet. På resultatdelen togs all information med och inte endast vad som bekräftade författarnas förförståelse, vilket hade kunnat sänka pålitligheten.

I artikeln förekom det både negativt och positivt bemötande från handledarna vilket bekräftade författarnas förförståelse. Genom att artiklarna i studien har blivit granskade samt ingen av de tio inkluderade artiklarna fick orimligt stort utrymme i resultatdelen, dessa stärker ytterligare pålitligheten. All information som baserades på sjuksköterskestudenters erfarenheter inkluderats, dock framkom det även handledarens erfarenheter vilket exkluderades från resultatdelen.

Resultatdiskussion

I föreliggande litteraturstudie var syftet att beskriva hur sjuksköterskestudenternas erfarenheter av handledarens bemötande under VFU påverkar deras lärande inom omvårdnad. Studien visar att handledarens bemötande har en stor inverkan på studenternas lärande, vilket indirekt påverkar deras professionella utveckling inom omvårdnad. Utifrån resultatet kommer tre fynd att diskuteras vidare.

Det första fyndet är att en ömsesidig relation mellan studenterna och handledaren bidrar till förbättrade inlärningsupplevelser hos studenterna, däremot påverkas studenternas lärande negativt av en respektlös handledare. För att kunna bygga upp en ömsesidig relation krävs det handledarens förmåga att möta studenten med jämlikhet. Resultatet visade att studenterna kände sig respekterad när handledaren kallade deras riktiga namn och inte bara ”student”. Det kändes även bra för studenterna att bli behandlad på samma sätt som andra personalen, vilket fick studenterna att känna tillhörighet i vårdteamet.

Bengtsson et al. (2011) och Spouse (2001) framkom i studierna att studenterna som blev gott bemötta under VFU etablerade ett starkt och förtroendefullt förhållande med handledaren. Den goda relationen ansågs som en viktig förutsättning för lärandet, vilket gjorde undervisningstillfällena mer lärorika och det har även hjälpt studenterna att snabbare komma in i yrkesrollen. Studenterna som inte blev gott bemötta av handledaren kände sig däremot övergivna samt nedvärderad. Del Prato (2013) beskrev att handledarens otrevliga samt förnedrande bemötande bromsade studenternas professionella utveckling. Studenterna tappade självförtroendet och modet i omvårdnadsarbetet och de fick i stället ifrågasätta sig själva om de hade förutsättningar för att bli en sjuksköterska. Mathe et al. (2021) betonade att studenterna som upplevde fientlighet från handledaren inte vågade be om hjälp, eftersom de var rädda för att bli utskälda.

Buber (1989, refererad i Sandman & Kjellström, 2018) förklarade att i det moderna samhället har människan en tendens att se andra som objekt och medel för sig själv, denna människosyn kallas "jag- det" relation. I denna studie berodde handledarens respektlösa bemötande på att de såg studenterna som ett objekt, det vill säga att studenterna sågs som ett extra problem under den stressiga vårdmiljön. Jag- det- relationer är enligt Snellman (2001, refererad i Sandman & Kjellström, 2018) mer sakliga, kyliga samt distanserade. Detta ovänliga förhållningssätt fick studenterna att känna sig oönskad på avdelningen. Studenterna fick därmed inte tillräckligt med stöd och hjälp, vilket gjorde det svårare för dem att utveckla det professionella kunnande. En respektfull och omtänksam handledare bemöter sina studenter med jag-du- relation, det vill säga att studenterna ska ses som ett jämställt subjekt. Denna positiva erfarenhet gav studenterna ökat självförtroende i lärandet och även mod att uttrycka sina bekymmer eller funderingar, vilket i sin tur underlättade studenternas inläringupplevelser. Handledare bör därför reflektera sina handlingar utifrån närhetsetiken. Enligt Sandman och Kjellström (2018) handlar närhetsetiken om att inte objektifiera den andre, utan ta ansvar för eller agerar i linje med de etiska krav som personen uppfattar i mötet med den andre. Vad närhetsetiken kräver beror på vilken situation personen befinner sig i. I detta sammanhang handlar närhetsetiken om att inte objektifiera sina studenter som ett problem, utan ta ansvar för deras professionella utveckling genom att uppfylla de etiska krav som en handledare bör göra. Närhetsetiken är även en viktig förutsättning för att kunna utföra en patientcentrerad vård.

För att kunna skapa ett gott vårdande och ett etiskt bemötande krävs enligt Snellman (2001, refererad i Sandman & Kjellström, 2018) sjuksköterskans förmågan att etablera jag-du-relationer. Sjuksköterskan ska vara personligt närvarande och bygga en ömsesidig relation där patienten bekräftas och accepteras.

Ett annat fynd är att handledarens förtroende bidrar till ökad självständighet hos studenterna, studenterna har även utvecklat sig i att arbeta personcentrerat. Däremot kan bristande tillit från handledaren få studenterna uppleva maktlöshet. Studien visade att studenterna som fick handledarens förtroende blev ibland tvungna att ta eget ansvar, denna typ av ”tvång” upplevdes som en positiv press som hjälpte studenterna att växa i den kommande yrkesrollen. Myall et al. (2008) beskrev att handledaren betraktades som en nyckelroll för att skapa möjligheter att maximera studenternas lärande, en bra handledare är enligt studenterna någon som ger fler möjligheter att öva på en mängd olika färdigheter. Därmed krävs det ett personcentrerat förhållningssätt hos handledaren, i detta sammanhang handlar det om personcentrerat lärande.

En viktig komponent av personcentrerat lärande är *den kompetenta människan och hennes resurser*, vilket innebär att handledningen ska utgå ifrån att studenterna är kompetenta, att de har resurser samt förmågor som kreativt kan användas för att lära sig nya saker (Hök & Lindström Kjellberg, 2020). Personcentrerat lärande är en viktig del inom omvårdnadsyrket, eftersom personcentrerat lärande är det främsta sättet att utveckla en personcentrerad kultur, det bidrar även till utveckling av ett individuellt personcentrerat förhållningssätt hos sjuksköterskestudenter (Hök & Lindström Kjellberg, 2020). Resultatet visade att studenterna som fick vårda sina egna patienter lärde sig att arbeta oberoende av handledaren. Studenterna har även lärt sig att utföra personcentrerad vård genom att skapa en helhetsbild på patienterna. I nuläget finns det fortfarande utmaningar som försvårar utförande av personcentrerad vård. Enligt Socialstyrelsen (2016) finns det olika faktorer som ledde till försämrade personcentrering i Region Skåne, det omfattade exempelvis ekonomiska- samt personalbrist. Personalbrist i vården har även blivit ett nationellt problem, enligt Socialstyrelsen (2019) bedömde alla landsting att det var brist på grundutbildade sjuksköterskor. Currie et al. (2015) beskrev i studien att samtliga deltagande studenter uppgav att handledande sjuksköterskorna fick ibland ignorera patienternas behov för att hinna klara av andra arbetsuppgifter såsom dokumentation. Personcentrerad vård behöver kontinuerligt förbättringsarbete eftersom

patientföreningarna vittnar att patienten idag fortfarande är en outnyttjad resurs i vården (Socialstyrelsen, 2016).

I resultatet framkom det även att studenterna som blev begränsad av handledaren fick däremot mindre övningsmöjligheter, detta ledde till att studenterna inte litade på sina egna förmågor och därför inte vågade ta initiativ i omvårdnadsarbetet. För att kunna förbättra handledning av studenter samt utveckla en mer personcentrerad vård ur ett samhällsperspektiv är det viktigt att förbättra sjuksköterskans arbetsmiljö. Enligt Vårdförbundet (2020) har rekordmånga sökt till sjuksköterskeprogrammet under pandemin, för att kunna behålla studenterna inom hälso- och sjukvården är det samhällets ansvar att se till att studenterna får förutsättningar att plugga klart. För att kunna behålla erfarna sjuksköterskor handlar det om att förbättra arbetsmiljön och arbetsvillkor för att göra yrket mer attraktivt.

Det tredje fyndet är att studenterna som blev utnyttjad som extra personal fick betydligt färre inlärningsmöjligheter, däremot upplevde studenterna ökad maktlöshet. Ahn och Choi (2019) beskrev i studien att många av deltagande sjuksköterskestudenter behandlades som gratis arbetskraft, de fick jobba med vardagliga sysslor som inte gav någon nytta till vare sig lärandet eller den professionella utvecklingen, detta har enbart minskat handledarens arbetsbelastning. Denna beteende måste korrigeras eftersom den strider mot syftet med den verksamhetsförlagda utbildningen. Bradbury-Jones et al. (2007) har också framkommit att studenterna som betraktades som "ett extra par händer" förlorade många värdefulla möjligheter att lära sig ny omvårdnads kunskap. Att inte ha kontroll över sitt lärande under VFU-perioden har väckt maktlöshet hos studenterna, studenterna blev rädda för att gå till jobbet och vissa även gick hem gråtande.

Empowerment är ett viktigt begrepp inom omvårdnadsyrket, som betyder bemyndigande, självbestämmande samt delaktighet (Eldh, 2014). Enligt Rodwell (1996, refererad i Liden, 2014) kan empowerment leda till att personen i fråga känner ökad självkänsla, detta leder till en känsla av kontroll över situationen. I detta sammanhang handlar empowerment om att studenterna ska ha möjlighet att fatta egna beslut kring lärandet och engagera sig i aktiviteter som de tycker är intressanta samt lärorika. Enligt Svensk sjuksköterskeförening (2017a) ska handledande sjuksköterskor se till att undervisningen främjar kontinuerligt lärande och kompetens, handledaren ska även se till att undervisningen ger möjlighet till lärande om etiska frågor och beslutsfattande.

I resultatet framkom det handledaren som missbrukade sin makt genom att tvinga studenterna jobba extra, vilket var ett etiskt fel handlande. Studenterna vågade däremot inte säga ifrån eller fatta eget beslut kring sitt lärande eftersom de var rädda för att få underkänd på slutbedömningen, detta gav studenterna ökad stress och kan även orsaka ytterligare mental belastning. Bradbury-Jones et al. (2007) betonade att handledaren bör i stället stärka studenternas empowerment genom att skapa djupare förståelse för studenternas inlärningsbehov samt att uppmuntra dem till att ta eget ansvar, på detta vis kan det bidra till förbättrade praktiska färdigheter hos studenterna.

Empowerment gäller inte enbart studenter, utan även i mötet med patienter. Att bemöta en patient utifrån ett empowermentperspektiv innebär enligt Liden (2014) att vårdaren ska se mer till patientens förmågor, rättigheter och styrkor än till behov och brister. De viktiga förutsättningarna som krävs för att bidra till ökad empowerment hos patienter är en ömsesidig respekt och tillit för varandra i omvårdnadssituationen. Detta innebär att involvera patienten och dess närstående i vården, bevara patientens självbestämmande och autonomi samt att utnyttja patientens resurser och möjligheter på bästa möjliga sätt (Liden, 2014).

Slutsats

Studien visade att handledarens bemötande under VFU påverkade studenternas lärande både negativt och positivt. Negativa erfarenheter speglades i exempelvis handledarens särbehandling och otillräckligt stöd som ledde till att studenterna inte kände sig trygga i rollen som sjuksköterska. Positiva erfarenheter som handledarens stöd, respektfullt bemötande, omhändertagande bidrog till ökad självförtroende och självständighet i studenternas lärande. Handledarens professionalitet har även gett studenterna ökad motivation i att bli en lika bra sjuksköterska i framtiden. Handledaren har en viktig uppgift att se till att studenten lämnar sin VFU med en lärorik praktikperiod som består av nya upplevelser, idéer och kunskaper. För att kunna undervisa och hjälpa sina framtida kollegor krävs alla handledares engagemang och förändring i bemötande till studenterna. Denna litteraturöversikt har endast fördjupat kunskap i hur handledarens olika bemötande påverkade sjuksköterskestudenternas lärande samt utveckling under VFU-perioden.

Vidare forskning behövs för att undersöka hur nyexaminerade sjuksköterskor har utvecklats och påverkats av tidigare handledarens bemötande under utbildningen. Det vore intressant att ta reda på om nyexaminerade sjuksköterskor fortfarande håller med på dess påverkan som de upplevde tidigare.

Referenser

Artiklarna som tillhör resultatet markeras med *.

Ahn, Y-H., & Choi, J. (2019). Incivility experiences in clinical practicum education among nursing students. *Nurse Education Today*, 73, 48-53. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.11.015>

Bengtsson, M., Kvarnhäll, J., & Svedberg, P. (2011). Svenska sjuksköterskors upplevelser av handledningsprocessen vid sjuksköterskestudenters verksamhetsförlagda utbildning. *Nordic Journal of Nursing Research & Clinical Studies / Vård i Norden*, 31 (1),47-51.

<http://web.a.ebscohost.com.ezproxy.hkr.se/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=242b8e23-1814-4a64-9255-3678a7724c08%40sessionmgr4007>

Birkler, J. (2008). *Vetenskapsteori - En grundbok*. (2 uppl.). Liber.

Blomqvist, K., Orrung Wallin, A., & Beck, I. (2021). HKR:s granskningsmall för kvalitativa studier. Högskolan Kristianstad.

*Brown,P., Jones, A., & Davies, J. (2020). Shall I tell my mentor? Exploring the mentor-student relationship and its impact on students` raising concerns on clinical placement. *Journal of Clinical Nursing*, 3298-3310. [10.1111/jocn.15356](https://doi.org/10.1111/jocn.15356)

*Bradbury- Jones, C., Sambrook, S., & Irvine, F. (2011). Empowerment and being valued: A phenomenological study of nursing students' experiences of clinical practice. *Nurse Education Today*, 31(4), 368-372. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2010.07.008>

Bradbury- Jones, C., Sambrook, S., & Irvine, F. (2007). The meaning of empowerment for nursing students: a critical incident study. *Leading Global Nursing Research*, 59(4), 342-351. [10.1111/j.1365-2648.2007.04331.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2648.2007.04331.x)

Currie, K., Bannerman, S., Howatson, V., MacLeod, F., Mayne, W., Organ, C., Renton, S., & Scott, J. (2015). 'Stepping in' or 'stepping back': How first year nursing students begin to learn about person-centred care. *Nurse Education Today*, 35(1), 239-244. [10.1016/j.nedt.2014.06.008](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2014.06.008)

Del Prato, D. (2013). Students' voices: The lived experience of faculty incivility as a barrier to professional formation in associate degree nursing education. *Nurse Education Today*, 33(3), 286-290. [10.1016/j.nedt.2012.05.030](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2012.05.030)

* Elcigil, A., & Yildirim Sari, H. (2008). Students' Opinions About and Expectations of Effective Nursing Clinical Mentors. *Journal of Nursing Education*, 47(3), 118-122.

Eldh, A. C. (2014). Delaktighet i rollen som patient. I F. Friberg & J. Öhlén (Red.), *Omvårdnadens grunder - Perspektiv och förhållningssätt*. (2 uppl., s.486-504). Studentlitteratur.

Friberg, F. (2017). Att göra en litteraturoversikt. I F. Friberg. (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbete* (s. 141–152). Studentlitteratur.

Fossum, B. (2019). Kommunikation och bemötande. I B. Fossum (Red.), *Kommunikation - samtal och bemötande i vården*. (3 uppl., s.27–73). Studentlitteratur.

*Heinonen, A-T., Käiriäinen, M., Juntunen, J., & Mikkonen, K. (2019). Nursing students' experiences of nurse teacher mentoring and beneficial digital technologies in a clinical practice setting. *Nurse Education in Practice*, 40, 1–6. [10.1016/j.nepr.2019.102631](https://doi.org/10.1016/j.nepr.2019.102631)

*Hellström-Hyson, E., Mårtensson, G., & Kristofferzon, M-L. (2012). To take responsibility or to be an onlooker. Nursing students' experiences of two models of supervision. *Nurse Education Today*, 32(1), 105-110. [10.1016/j.nedt.2011.02.005](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2011.02.005)

Honkavuo, L. (2020). Nursing students' perspective on a caring relationship in clinical supervision. *Nursing Ethics*, 27(5), 1225-1237. [10.1177/0969733019871695](https://doi.org/10.1177/0969733019871695)

Högskolan Kristianstad. (2020). *Verksamhetsförlagd utbildning i Sjuksköterskeprogrammet*.

Hök, J., & Lindström Kjellberg, I. (2020). Personcentrerat lärande - en samskapande och kunskapande process. I I. Ekman (Red.), *Personcentrering inom hälso- och sjukvård - Från filosofi till praktik* (2 uppl., s. 340–361). Liber.

*Jack, K., Hamshire, C., Edwin-Harris, W., Langan, M., Barrett, N., & Wibberley, C. (2018). “My mentor didn’t speak to me for the first four weeks”: Perceived Unfairness experienced by nursing students in clinical practice settings. *Journal of Clinical Nursing*, 27(5-6), 929-938. [10.1111/jocn.14015](https://doi.org/10.1111/jocn.14015)

Jakobsson Ung, E., & Lützén, K. (2014). Sjuksköterskeyrket som profession och omvårdnad som akademiskt ämne. I A. Ehrenberg & L. Wallin (Red.), *Omvårdnadens grunder - Ansvar och utveckling*. (2 uppl., s.27–44). Studentlitteratur.

*Kaihlanen, A-M., Lakanmaa, R-L., & Salminen, L. (2013). The transition from nursing student to registered nurse: The mentor’s possibilities to act as a supporter. *Nurse Education in Practice*, 13, 418-422. <http://dx.doi.org/10.1016/j.nepr.2013.01.001>

Karlsson, E. K. (2017). Informationssökning. I M. Henricson (Red.), *vetenskaplig teori och metod- Från idé till examination inom omvårdnad* (2 uppl., s.81–96). Studentlitteratur.

Kjellström, S. (2017). Forskningsetik. I M. Henricson (Red.), *Vetenskaplig teori och metod- Från idé till examination inom omvårdnad* (2 uppl., s.57–80). Studentlitteratur.

Líden, E. (2014). Omvårdnadens institutionella inramning. I A. Ehrenberg & L. Wallin (Red.), *Omvårdnadens grunder- Ansvar och utveckling* (2 uppl., s. 135-161.). Studentlitteratur.

*Löfmark, A., & Wikblad, K. (2001). Facilitating and obstructing factors for development of learning in clinical practice: a student perspective. *Journal of Advanced Nursing*, 34(1), 43-50. <https://doi-org.ezproxy.hkr.se/10.1046/j.1365-2648.2001.3411739.x>

Mathe, T.L., Downing, C., & Kearns, I. (2021). South African student nurses' experiences of professional nurses' role-modelling of caring. *Journal of Professional Nursing*, 31(1), 5-11. [10.1016/j.profnurs.2020.10.010](https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2020.10.010)

Myall, M., Levett-Jones, T., & Lathlean, J. (2008). Mentorship in contemporary practice: the experiences of nursing students and practice mentors. *Journal of Clinical Nursing*, 17(14), 1834-1842. [10.1111/j.1365-2702.2007.02233.x](https://doi.org/10.1111/j.1365-2702.2007.02233.x)

Olsson, H., & Sörensen, S. (2011). *Forskningsprocessen: kvalitativa och kvantitativa perspektiv* (3. uppl.). Liber.

Reid- Searl, K., & Happell, B. (2011). Factors influencing the supervision of nursing students administering medication: The registered nurse perspective. *Collegian*, 18 (4), 139–146. [10.1016/j.colegn.2011.05.003](https://doi.org/10.1016/j.colegn.2011.05.003)

Rodríguez-García, M. C., Gutiérrez-Puertas, L., Granados-Gámez, G., Aguilera-Manrique, G., & Márquez-Hernández, V.V. (2021). The connection of the clinical learning environment and supervision of nursing students with student satisfaction and future intention to work in clinical placement hospitals. *Journal of Clinical Nursing*, 30(7-8), 986-994. [10.1111/jocn.15642](https://doi.org/10.1111/jocn.15642)

Sandman, L., & Kjellström, S. (2018). *Etikboken – Etik för vårdande yrken*. (2 uppl.). Studentlitteratur.

Schön Persson, S., Nilsson Lindström, P., Petterson, P., Nilsson, M., & Blomqvist, K. (2018). Resources for work-related well-being: A qualitative study about healthcare employees' experiences of relationships at work. *Journal of Clinical Nursing*, 27 (23-24), 4302-4310. <https://doi-org.ezproxy.hkr.se/10.1111/jocn.14543>

Segesten, K. (2017). Att välja ämne och modell för sitt examensarbete. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbete* (s. 105–108). Studentlitteratur.

Shenton, A.K. (2004). Strategies for ensuring trustworthiness in qualitative research projects. *Education for information* (22), 63–75. https://www.pm.lth.se/fileadmin/migrated/content_uploads/Shenton_Trustworthiness.pdf

Socialstyrelsen. (22 mars 2016). *En mer tillgänglig och patientcentrerad vård – sammanfattning och analys av landstingens och regionernas handlingsplaner – delrapport*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2016-3-22.pdf>

Socialstyrelsen. (14 februari 2019). *Bedömning av tillgång och efterfrågan på legitimerad personal i hälso- och sjukvård samt tandvård*.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/ovrigt/2019-2-14.pdf>

Spouse, J. (2001). Bridging theory and practice in the supervisory relationship: a sociocultural perspective. *Journal of Advanced Nursing*, 33(4), 512–522. [10.1046/j.1365-2648.2001.01683.x](https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2001.01683.x)

Svensk sjuksköterskeförening. (24 mars 2017a). *ICN:s Etiska kod för sjuksköterskor*.

<https://www.swenurse.se/download/18.9f73344170c0030623146a/1584003553081/icns%20etiska%20kod%20f%C3%B6r%20sjuksk%C3%B6terskor%202017.pdf>

Svensk sjuksköterskeförening. (30 mars 2017b). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*.
<https://www.swenurse.se/globalassets/01-svensk-sjukskoterskeforening/publikationer-svensk-sjukskoterskeforening/kompetensbeskrivningar-publikationer/kompetensbeskrivning-legitimerad-sjukskoterska-2017-for-webb.pdf4>

Svensk sjuksköterskeförening. (april 2014). *Omvårdnad och god vård*.
<https://www.swenurse.se/download/18.5c16b8c4176843245032c40c/1609769547454/Omv%C3%A5rdnad%20och%20god%20v%C3%A5rd.pdf>

*Tang, F. W. K., & Chan, A. W.K. (2019). Learning experience of nursing students in a clinical partnership model: An exploratory qualitative analysis. *Nurse Education Today*, 75, 6-12. [10.1016/j.nedt.2019.01.003](https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.01.003)

Tingström, P. (2014). Information och utbildning. I F. Friberg & J. Öhlén (Red.), *Omvårdnadens grunder - Perspektiv och förhållningssätt*. (2 uppl., s.595–617). Studentlitteratur.

*Thomson, R., Docherty, A., & Duffy, R. (2017). Nursing students' experiences of mentorship in their final placement. *British Journal of Nursing*, 26(9), 514–521.

Vårdförbundet. (02 september 2020). "Så får vi fler sjuksköterskor i hela vårdkedjan".
<https://www.vardforbundet.se/press/debattartiklar/sa-far-vi-fler-sjukskoterskor-i-hela-vardkedjan/>

Vårdförbundet. (22 juni 2016). *Verksamhetsförlagd utbildning - Vårdförbundet students VFU-ranking 2016*. <https://www.vardforbundet.se/siteassets/student/vardforbundet-student-vfu-ranking-2016.pdf>

Vårdgivare Skåne. (03 juni 2016). *Verksamhetsförlagd utbildning i Region Skånes hälso- och sjukvård – Genomlysning och förslag till förbättringar*.
<https://vardgivare.skane.se/siteassets/3.-kompetens-och-utveckling/vfu/slutrapport-vfu-skane-2016-06-03.pdf>

Willman, A. (2014). Hälsa och välbefinnande. I A-K. Edberg & H. Wijk (Red.), *Omvårdnadens grunder - Hälsa och ohälsa*. (2 uppl., s.37–50). Studentlitteratur.

Östlundh, L. (2017). Informationssökning. I F. Friberg (Red.), *Dags för uppsats - vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (uppl. 3., s. 59–82). Studentlitteratur.

Sökschema

Se guiden *Stöd för informationssökning i examensarbeten på sjuksköterskeprogrammet* som finns på kursytan för information om hur sökschemat ska fyllas i.

Databas: Cinahl Datum: 2021-05-05			
Syfte: var att beskriva hur sjuksköterskestudenters erfarenheter av handledarens bemötande under VFU påverkar deras lärande inom omvårdnad.			
Sökning nr och namn	Sökord	Antal träffar	Valda artiklar
1. Sjuksköterskestudenter	Nursing students [MH] OR "Nurs* stud*" [fritext]	44,832	
2. Erfarenheter	Experienc* [fritext] OR View* [fritext] OR Reflect* [fritext] OR Perspective [fritext] OR Interview* [fritext] OR Qualitative [fritext]	1,052,453	
3. Klinisk praktik	Clinical education [MH] OR "Clinical practice" [fritext] OR "Nursing practice" [fritext] OR "Clinical training" [fritext] OR Praktikum [fritext]	170,515	
4. Handledare/ handledarskap	Mentorship [MH] OR Mentor* [fritext] OR Supervis* [fritext] OR "Clinical mentor" OR Facilitat* [fritext]	175,389	
5. Lärande	Learning [MH] OR Learn* [fritext] OR Study* [fritext] OR Train* [fritext] OR	2,172,349	
6.	S1 AND S2 AND S3 AND S4	1,137	
Begränsningar	Sökning nr 6 + publicerade senaste 20 åren, skrivna på engelska, Peer-reviewed, akademiska tidskrifter	847	2

Databas: PubMed			
Datum: 2021-05-05			
Syfte: var att beskriva hur sjuksköterskestudenters erfarenheter av handledarens bemötande under VFU påverkar deras lärande inom omvårdnad.			
Sökning nr och namn	Sökord	Antal träffar	Relevanta artiklar
1- Sjuksköterskestudenter	Nursing students [MeSH] OR Nursig students [Title/Abstract]	28,359	
2- Erfarenheter	Qualitative research [MeSH] OR Experience [Title/Abstract] OR Interview [Title/Abstract] OR Perspective [Title/Abstract]	734,471	
3- Klinisk praktik	Clinical practice patterns [MeSH] OR Clinical education [Title/Abstract] OR Clinical practice [Title/Abstract]	192,879	
4- Handledare/ handledarskap	Mentorship [MeSH] OR Supervisor [Title/Abstract] OR Clinical mentor [Title/Abstract]	13,305	
5- Lärande	Active learning [MeSH] OR Learning [Title/Abstract] OR Training [Title/Abstract]	432,809	
6-	1 AND 2 AND 3 AND 4 AND 5	77	
Begränsningar	Sökning nr 6 + publicerade senaste 20 åren, skrivna på engelska.	74	8

Artikelöversikt (kvalitativ)

* Enbart sjuksköterskestudenters perspektiv visas i resultatet

Författare Titel Land, År	Syfte	Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
Bradbury-Jones, C., Sambrook, S., & Irvine, F. Empowerment and being valued: A phenomenological study of nursing students' experiences of clinical practice. Storbritannien, 2011	Att utforska sjuksköterskestudenters erfarenheter av egenmakt i klinisk praktik och dess påverkan på studenternas utveckling.	13 förstaårs sjuksköterskestudenter rekryterades från ett universitet i Storbritannien. Studenterna måste ha haft minst en klinisk placering. Semistrukturerade intervjuer.	Datainsamlingen sträckte sig mellan år 2007–2009. Intervjuer genomfördes årligen som följer studenterna från programmets första - sista år. Intervjuerna spelades in. Tre personer utförde intervjuerna och deltog i analysen. Fenomenologisk analys: läsning av varje transskript, indelas i fenomenologiska teman, tematisk formulering och formulering av väsentlig struktur. Intervjufrågorna ej finns med.	Att värderas som lärlingar, teammedlem och som en person är viktiga faktorer som gör att studenterna upplever egenmakt under praktiken. En trevlig och stödande handledare som alltid är medveten om studentens inlärningsbehov bidrar till ökad självkänsla i rollen som sjuksköterska. Ett dåligt bemötande från handledaren orsakade känsla av inkompetens hos studenter, det gjorde att de inte vågar ta ställning när det gäller patienters omvårdnad. Citaten redovisas.	<u>Tillförlitlighet</u> : stärks då resultatet svarar väl på syftet, citaten som redovisas speglar deltagarnas erfarenheter. <u>Verifierbarhet</u> : Stärks eftersom studiens genomförande och analys är väl beskriven. Sänks då intervjufrågor inte redovisas i studien. <u>Pålitlighet</u> : tre personer gjort analysen och därför stärker pålitligheten. Sänks då Ingen förförståelse är gjord. <u>Överförbarhet</u> : stärks för att urvalet och kontexten är tydligt beskriven.
Brown, P., Jones, A., & Davies, J. Shall I tell my mentor? Exploring the mentor- student relationship and its impact on students` raising concerns on clinical placement Storbritannien, 2020	Att forska sjuksköterskestudenter och handledares uppfattningar och erfarenheter av att ta upp farhågor om klinisk placering och påverkan av deras relation på denna process.	Inklusionskriterier: -Studenterskor ska ha genomfört minst en klinisk placering för att ingå i studien Uteslutningskriterier för sjuksköterskor och studenter. Studenterna var mellan 18-35 år, medelåldern 30 år. Semistrukturerade intervjuer.	En pilotintervju gjordes. intervjuerna gjordes på praktikplatsen utav 3 sjuksköterskor som deltog i analysen. Intervjun gjordes från 2016–2018. Intervjun varade mellan 40–60 minuter. Intervjun gjordes med 16 studenter och 14 handledare. Ålder mellan 26–45+. Datainsamlingen är genomförd av 3 erfarna registrerade sjuksköterskor. Ingen förförståelse beskriven.	- Att vara vänlig, lättillgänglig och stödande var de vanligaste attributen som studenterna letade efter i en mentor -Att vara vänlig och kollegialt måste emellertid balanseras med att upprätthålla professionella gränser. -Tyvärr fick inte alla sjuksköterskestudenter varmt välkomna på sin kliniska placering.	<u>Tillförlitlighet</u> : stärks eftersom syftet passar bra för att undersöka erfarenheter, samt att de använde sig utav kvalitativa intervjuer. En pilotintervju gjordes. <u>Verifierbarhet</u> : en tematisk innehållsanalys gjordes. Datainsamlingen är utförligt skriven och på så sätt kan man göra om studien. <u>Pålitlighet</u> : tre personer gjort analysen och därför stärker pålitligheten. Sänks då Ingen förförståelse är gjord. <u>Överförbarhet</u> : Höjs pga kontexten och urvalet är väl utskrivet.

Artikelöversikt (kvalitativ)

Författare Titel Land, År	Syfte	Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
Elcigil, A., & Yildirim Sari, H. Students' Opinions About and Expectations of Effective Nursing Clinical Mentors. Turkiet, 2008	Att utforska sjuksköterskestudenters förväntningar på effektiva kliniska mentorer på praktiken.	24 studenter som hade avslutat deras tredje år på skolan. Medelåldern var 21. 1 av studenterna var man och resten av dem var kvinnor. Semistrukturerade fokusgruppsintervju.	Datansamlingen varade mellan 75 till 90 minuter och intervjuerna spelades in. Öppna frågor ställdes till deltagarna. Två forskare utförde intervjuerna och deltog i analysen. Innehållsanalys. Ingen förståelse beskriven.	Kommunikationen mellan studenterna och deras handledare har i hög grad påverkat studenternas lärande under praktiken. Andra faktorer som påverkar praktikens kvalitet är handledarens tålmod, omtanke och professionella färdigheter. Citaten och intervjufrågorna är redovisade.	<u>Tillförlitlighet</u> : Stärks då resultatet har svarat på syftet, citaten som redovisas speglar studenternas erfarenheter. <u>Verifierbarhet</u> : Sänks då analysen inte är väl beskriven. Stärks eftersom intervjufrågorna redovisades i studien. <u>Pålitlighet</u> : Sänks eftersom ingen förståelse är beskriven. <u>Överförbarhet</u> : Stärks då urvalet och kontexten är väl beskriven.
Heinonen, A-T., Käriäinen, M., Juntunen, Jonna. & Mikkonen, K. Nursing students' experiences of nurse teacher mentoring and beneficial digital technologies in a clinical practice setting. Finland, 2019	Att beskriva sjuksköterskestudenters erfarenheter av mentorskap av handledare under praktiken, samt fördelarna med digital teknik i detta sammanhang.	15 sjuksköterskestudenter (6 manliga och 9 kvinnliga studenter) som hade genomfört minst en klinisk placering under sina omvårdnadsstudier. Semistrukturerade fokusgruppsintervjuer.	Deltagarna blev inbjudna att delta i studien av en av författare genom universitet. Datan samlades in under hösten 2017 från två högskolor i Finland. Deltagarna delades in i fem fokusgrupper och öppna frågor ställdes av författaren. Datansamlingen avslutades när ingen ny information lämnades. Fyra forskare utförde intervjuerna och intervjuerna varade i genomsnitt 77 minuter. Intervjufrågorna redovisades. Induktiv innehållsanalys. Analysen utfördes manuellt av två forskare. Ingen förståelse beskriven.	Handledarens förståelse och emotionella stöd upplevdes som en viktig del av praktiken för studenterna. Mentorskapet spelar en viktig roll för studenternas lärande och ett positivt förhållande mellan studenten och handledaren gav även en högre motivation för studenternas professionella utveckling. Bristande stöd från handledaren ledde till att praktiken blev mer utmanande för studenterna. Citaten redovisades.	<u>Tillförlitlighet</u> : Studien svarar på syftet och citaten redovisas. <u>Verifierbarhet</u> : metoden är väl beskriven men fattas hur materialet ska hanteras efter analyseringen, stärks då intervjufrågor redovisas, vilket gör att studien kan göras om. <u>Pålitlighet</u> : stärks då materialet analyserades av två forskare och intervjukrifterna lästes igenom flera gånger. Materialet kontrollerades flera gånger för att försäkra att ingen relevant information förlorades under analyseringen. <u>Överförbarhet</u> : stärks då urvalet och sammanhanget är beskriven.

Artikelöversikt (kvalitativ)

Författare Titel Land, År	Syfte	Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
Hellström-Hyson, E., Mårtensson, G., & Kristofferzon, M-L. To take responsibility or to be an onlooker. Nursing students' experiences of two models of supervision. Sverige, 2012	Att beskriva hur sjuksköterskestudenterna upplever två olika typer av handledningsmodeller under praktiken.	8 sjuksköterskestudenter (6 kvinnor och 2 män) som hade sin praktik på en kirurgisk studentavdelning deltog studien. Semistrukturerade intervjuer.	Intervjuerna genomfördes av den första författaren och varade från 25–40 minuter. Intervjuerna spelades in och transkriberades ordagrant. Tre forskare utförde intervjuerna och deltog i analysen. Etiskt beprövade. Kvalitativ innehållsanalys. Intervjufrågorna redovisades.	Studenterna upplevde att handledarens tillit och bekräftelser bidrog till ökat självförtroende, vilket gjorde att de kände sig trygga i den yrkesrollen. Tryggheten har även bidragit till ökat initiativet hos studenterna, de blev mer självständiga när det gäller att planera och prioritera patientvård. Citaten redovisades.	<u>Tillförlitlighet</u> : Stärks för att studien svarar väl på syftet och är etiskt beprövade. Citaten som redovisas speglar deltagarnas erfarenheter. <u>Verifierbarhet</u> : Stärks för att Studiens tillvägagångssätt samt analys är väldigt tydligt beskriven så att studien kan göras om. Dessutom är intervjufrågorna redovisade. <u>Pålitlighet</u> : Stärks eftersom dataanalysen är tydligt beskriven och stärks även för att analysen gjordes av tre personer. <u>Överförbarhet</u> : Stärks då sammanhanget är tydligt beskrivet.
Jack, K., Hamshire, C., Edwin-Harris, W., Langan, M., Barrett, N., & Wibberley, C. “My mentor didn’t speak to me for the first four weeks”: Perceived Unfairness experienced by nursing students in clinical practice settings. Storbritannien, 2017	Att utforska den upplevda orättvisa som sjuksköterskestudenterna upplevde under sina kliniska praktikplatser.	Intervjun pågick under 12 månader med nio institutioner. Datainsamlingen är genomförd av 1425 sjuksköterskor och 22 sjuksköterskestudenter. Telefonintervjuer.	Intervjun gjordes från 2016– 2018. Intervjuerna tog mellan 40–60 minut. Sex forskare utförde intervjuerna och deltog i analysen. Tematisk analys. Ingen förförståelse beskriven.	-67% av eleverna var överens om att de kände sig "respekterade på placeringar". -59% var överens om att deras "mentorer inte hade tid att undervisa elever." -59% var överens om att de kände att de "användes som ett extra par händer."	<u>Tillförlitligheten</u> : stärks eftersom syftet passar bra för att undersöka studenternas erfarenheter, samt att de använde sig utav kvalitativa intervjuer. <u>Verifierbarhet</u> : stärks då metoden och analysen är väl beskriven. <u>Pålitlighet</u> : sex personer gjort analysen och därför stärker pålitligheten. Sänker pålitligheten: Ingen förförståelse är beskriven. <u>Överförbarhet</u> : Höjs pga kontexten är väl utskrivet.

Artikelöversikt (kvalitativ)

Författare Titel Land, År	Syfte	Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
Kaihlanen, A-M., Lakanmaa, R-L., & Salminen, L. The transition from nursing student to registered nurse: The mentor's possibilities to act as a supporter. Finland, 2013	Att beskriva handledarens stöd i övergången från sjuksköterskestudent till registrerad sjuksköterska.	16 kvinnliga sjuksköterskestudenter på sjuksköterskeprogrammet. Inklusionskriteriet: att studenterna var säkra på att ta examen under nästa termin och att de inte hade gjort sin slutliga kliniska praktik innan datainsamlingen. Skriftligt material i form av dagbok.	Deltagarna lämnade in en skriftlig uppsats efter praktiken. Uppsatsen tog i genomsnitt 15 minuter. Berättande sekvenseringsanalys: Texten kodas och kategoriseras. Analysen utfördes av tre forskare. Etiskt beprövade. Ingen förförståelse beskriven.	Handledarens förhållningssätt spelar en avgörande roll för studenternas inlärnings- upplevelser. Det påverkar studenternas förmåga att anpassa sig till deras roll som blivande sjuksköterskor. Att få feedback från handledaren stärker studenternas självförtroende och ge en positiv inverkan på deras professionella tillväxt under den sista kliniska praktik. Citaten redovisades.	<u>Tillförlitlighet</u> : Stärks då resultatet svarar på syftet. Citaten som redovisas antyder att materialet verkligen speglar studenternas erfarenheter samt av urvalet. Etiska överväganden är beskriven. <u>Verifierbarhet</u> : Stärks då studiens tillvägagångssätt och analys är tydligt beskriven. <u>Pålitlighet</u> : Stärks för att materialet analyserades av tre forskare. Sänks då förförståelsen inte är beskriven. <u>Överförbarhet</u> : Stärks för att sammanhanget är väl beskrivet. Sänks eftersom deltagarna var endast kvinnor.
Löfmark, A., & Wikblad, K. Facilitating and obstructing factors for development of learning in clinical practice: a student perspective. Sverige, 2001	Att undersöka faktorer som underlättar och förhindrar sjuksköterskestudenter lärande under deras kliniska praktik.	47 sjuksköterskestudenter (42 kvinnor och 5 män). Slumpmässigt utvalda från två klasser i två högskolor i Sverige. Skriftligt material.	Studenter ombads att skicka sina dagböcker till en av forskarna varje vecka under praktiken. Etiskt beprövade. Kvalitativ innehållsanalys. Materialet analyserades separat av två forskare, därefter diskuterades tillsammans. Ingen förförståelse är beskriven.	Att ta ansvar, arbeta självständigt samt att få feedback av handledare betonades som viktiga faktorer av många studenter. Handledare har en särskild betydelse i den verksamhetsförlagda utbildning då de underlättar övergången till yrkesrollen. En god relation och ett fungerande samarbete mellan studenter och handledare bidrar till ökat självförtroende hos studenter. Dåligt bemötande från handledare upplevdes som ett hinder för studenters lärande, det ledde till att studenter inte våga ta initiativ och var rädda att göra misstag.	<u>Tillförlitlighet</u> : stärks för att resultatet svarar väl på syftet och etiska överväganden är beskriven. <u>Verifierbarhet</u> : Stärks då metoden och analysen är väl beskriven så att studien kan göras om. <u>Pålitlighet</u> : Stärks för att materialet analyserades separat av två forskare, därefter diskuterades tillsammans. Sänks då ingen förförståelse är beskriven. <u>Överförbarhet</u> : Stärks för att kontexten är väl beskriven.

Artikelöversikt (kvalitativ)

Författare Titel Land, År	Syfte	Urval Datainsamlingsmetod	Genomförande Analys	Resultat	Kvalitet
Tang, F. W. K., & Chan, A. W.K. Learning experience of nursing students in a clinical partnership model: An exploratory qualitative analysis. Hong Kong, 2019	Studien syftar till att utforska sjuksköterskestudenters inlärningserfarenheter under denna kliniska samarbetsmodell.	Tjugoåttio sjuksköterskestudenter på grundnivå och forskarnivå deltog i denna studie. Studenterna bildade fyra grupper med vardera sex till åtta studenter Semistrukturerade intervjuer	Fokusgruppsintervjuerna genomfördes på mellan november 2016 och januari 2017. Dessa intervjuer varade från 60 till 100 minuter och ljudinspelades. Två forskare deltog intervjuerna och analysen. Deduktiv innehållsanalys. Förförståelsen redovisades.	Sjuksköterskestudenter tyckte att den kliniska partnerskapsmodellen gav ett främjande inlärningskontext som underlättar deras anpassning till den nya miljön och integration med vårdteamet. Även om eleverna spenderade tid på att utveckla ömsesidig förståelse med sina kliniska lärare var de nöjda med de stora möjligheterna att träna och lära av sina lärare. De uppskattade det faktum att lärare berikade sitt lärande genom att överbrygga teorin-praktiken och fungera som förebilder.	<u>Tillförlitligheten</u> : stärks eftersom resultatet svarade på syftet, samt att de använde sig utav kvalitativa intervjuer. <u>Verifierbarheten</u> stärks: en deduktiv innehållsanalys är gjort. Datainsamlingen är utförligt skriven och på så sätt kan man göra om studien <u>Pålitlighet</u> : Stärks eftersom två personer gjort analysen och förförståelsen är redovisad. <u>Överförbarhet</u> : höjs pga kontexten är väl utskriven
Thomson, R., Docherty, A. & Duffy, R. Nursing students' experiences of mentorship in their final placement. Storbritannien, 2017	Att utforska studenternas erfarenheter av deras handledare i den slutliga kliniska placering och deras förväntningar på handledarna.	Urvalet består av 45 sjuksköterskestudenter som hade sin sista praktik. Studenterna kontaktades personligt av forskaren. 7 av dem gick med på att delta studien. Studien är etiskt godkännande. Ostrukturerade intervjuer.	Intervjuerna varade mellan 30–45 minuter och spelades in med en ljudinspelare. Intervjuerna genomfördes av en forskare. Colaizzis metod av data analys. Forskaren började med att läsa enskilda transkriptioner i helhet och sedan jämförde dem med inspelningarna för ökad noggrannhet. Analysen gjordes av en forskare. Förförståelsen är beskriven.	Sjuksköterskestudenterna uppgav vikten av att få positiva återkopplingar, speciellt på den sista praktiken. Positiva återkopplingar gav studenterna självförtroende av att de har förmåga att arbeta som en sjuksköterska. Vissa av studenterna fick handledarens stöd och uppmärksamhet, däremot upplevde en del studenterna att de inte fick tillräckligt stöd då handledarna alltid var så upptagna. Citaten redovisades.	<u>Tillförlitlighet</u> : stärks eftersom resultatet svarade på syftet. Citaten redovisades. <u>Verifierbarhet</u> : stärks för att analysen och datainsamlingen är tydligt beskriven. <u>Pålitlighet</u> : Sänks eftersom analysen genomfördes av en forskare och pålitligheten stärks för att förförståelsen är beskriven. <u>Överförbarhet</u> : kontexten är tydligt beskriven.